

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 27 oktober 2005

inzake het voorontwerp tweede

Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009

D/2005/7080/A38

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2005 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

Inhoudstafel

Inleiding	5
1. Algemene beoordeling	7
2. Beleidsrotonde “op kamp”	9
3. Beleidsrotonde “mobiliteit”	11
4. Beleidsrotonde “ruimte”	14
4.1. Samenwerking jeugdbeleid en ruimtebeleid	15
4.2. Participatie in ruimtebeleid	17
4.3. Verhogen van kwaliteit leefomgeving	18

Inleiding

Op 23 september 2005 ontving de MiNa-Raad een adviesvraag van de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel over het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009. De adviestermijn bedraagt 30 dagen.

Artikel 4 van het decreet van 29 maart 2002 voorziet de opmaak van een Vlaams jeugdbeleidsplan. Dit plan legt het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast. Het geeft binnen een globale visie op de jeugd en het jeugdbeleid, de doelstellingen van de Vlaamse Regering aan in alle beleidsdomeinen.

De minister wijst in zijn adviesvraag op het domeinoverschrijdende van dit plan. Aangezien het voorontwerp Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 ingaat op diverse beleidsdomeinen van de Vlaamse Regering verzoekt de minister dat ook de MiNa-Raad zijn advies formuleert over dit voorontwerp Vlaams jeugdbeleidsplan. De Raad gaat hier graag op in.

Het ABVV, het ACV, de ACLVB, de Boerenbond, de UNIZO en het VOKA-Vlaams Economisch Verbond onthouden zich bij het voorliggende advies omdat ze over hetzelfde onderwerp in SERV-verband advies uitbrengen.

Hubert David
Voorzitter MiNa-Raad

1. Algemene beoordeling

[1] **Afbakening advies.** Het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 legt sterk de nadruk op het horizontaal karakter van het jeugdbeleid. Om de vele ontmoetingen van het jeugdbeleid met andere sectoren te organiseren, gaat het plan uit van het concept van beleidsrotondes. Het beeld van de rotonde illustreert de gelijkwaardigheid van de diverse beleidsdomeinen.

Het jeugdbeleidsplan wordt opgevat als een dynamisch, flexibel en strategisch beleidsdocument dat prioriteiten formuleert en keuzes maakt, maar tevens voldoende ruimte laat om nieuwe kansen aan te grijpen. Daarom vertrekt het jeugdbeleidsplan van een duidelijk geformuleerde missie met hieraan gekoppeld een visie, die vertaald worden in strategische doelstellingen (of prioriteiten) en operationele doelstellingen. De geformuleerde acties geven aan hoe men de doelstellingen wil realiseren.

De MiNa-Raad gaat in voorliggend advies niet in op alle onderdelen van het voorontwerp van tweede Vlaams jeugdbeleidsplan. De Raad richt zich specifiek op deze beleidsrotondes die relevant zijn vanuit het milieu- en natuuroogpunt. Het betreft dan concreet de beleidsrotonde “op kamp”, de beleidsrotonde “mobiliteit” en de beleidsrotonde “ruimte”.¹

[2] **Algemene beoordeling.** Door het tweede jeugdbeleidsplan op te stellen, wordt terecht de aandacht gevestigd op de noden en behoeftes van kinderen en jongeren. Het streven naar een grotere participatie, rekening houdend met de diversiteit van de doelgroep, benadrukt het belang van deze doelgroep voor de toekomst. Jongeren van vandaag zijn immers de leiders, werknemers, hulpverleners van morgen en verdienen sowieso extra aandacht.

¹) Het betreft respectievelijk hoofdstuk 19 van het ontwerpplan, hoofdstuk 12, hoofdstuk 16 en hoofdstuk 17 van het ontwerpplan.

De aandacht die vanuit verschillende invalshoeken gevraagd wordt voor deze belangrijke groep in de maatschappij is een belangrijke verdienste van dit beleidsplan. De aanpak door middel van beleidsrotondes vormt een kansvolle opstart voor een geïntegreerd beleid. Evenwel stelt de Raad vast dat deze geïntegreerde aanpak onvoldoende tot uiting komt bij de concrete invulling van de verschillende beleidsrotondes.

Zo houdt het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 bijvoorbeeld onvoldoende rekening met de talrijke concrete initiatieven die vervat zijn in diverse beleidsnota's en beleidsplannen. De Raad benadrukt bijvoorbeeld dat "ruimte voor de jeugd" één van de zes speerpunten uitmaakt van de beleidsnota ruimte. Deze beleidsnota gaat uit van het creëren van voldoende ruimte voor kinderen en jongeren zoals speelruimte, ruimte voor kampplaatsen, jeugdlokalen voor jongerenorganisaties, speelbossen. De beleidsnota ruimte wil ook het bestaande overleg tussen ruimtelijke planners en jeugdwerkers bestendigen en het decretale initiatief inzake recreatief medegebruik verder zetten.

Ook vanuit natuur en milieu worden belangrijke acties ondernomen voor de jeugd. De beleidsnota leefmilieu en natuur gaat bijvoorbeeld uit van een uitbreiding van de hoeveelheid speelbossen en andere groene speelruimten. Bestaande bossen, natuur- en groengebieden zullen beter worden gevalideerd wat hun recreatieve mogelijkheden aangaat. Dit betekent onder meer beter toegankelijke bossen en natuurgebieden. Bovendien kan het - volgens de beleidsnota - een taak zijn van de overheid om zelf meer groen en bos aan te leggen, mits eerbiediging van de ruimteboekhouding.

Naast de gebrekkige analyse en invulling van het integrerend kader stelt de Raad tevens vast dat het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 onvoldoende acties en initiatieven bevat die vorm moeten geven aan deze gecoördineerde aanpak. Zo verwijst de Raad onder meer naar de waardevolle initiatieven die de voorbije zeven jaar zijn opgezet vanuit de afdeling Bos en Groen omtrent "bosvriendelijk spelen". De Raad stelt vast dat door de minister van Jeugd geen (financiële) inspanningen werden gedaan om deze initiatieven mee te ondersteunen en te bestendigen. De continuïteit van dit project komt daardoor in het gedrang, alsmede de mogelijkheid om dit project uit te breiden naar natuur.

- [3] **Duurzame ontwikkeling als kader.** Vooraleer specifiek in te gaan op de relevante beleidsrotondes vraagt de Raad aandacht voor het kader van duurzame ontwikkeling. Het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 gaat niet uit van het concept "duurzame ontwikkeling". Slechts in een aantal beperkte gevallen wordt het begrip vermeld (in de beleidsrotonde mobiliteit is sprake van duurzame mobiliteit). Niettemin getuigt het huidige jaarthema "Verdraai-de wereld" – waarbij de georganiseerde jeugdbewegingen, de noord-zuid-ngo's en de natuur- en milieuverenigingen de handen in elkaar slaan om te werken rond duurzame ontwikkeling – dat duurzame ontwikkeling behoort tot de leefwereld van jongeren. Jongeren staan open voor meer rechtvaardigheid, voor respect voor de draagkracht van de aarde, voor een wereld waar de stem van iedereen gehoord wordt en waar behoeftes van iedereen bevredigd worden, nu en in de toekomst.

2. Beleidsrotonde “op kamp”

[4] **Situering.** Het voorontwerp tweede Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 gaat onder hoofdstuk 12 “de beleidsrotonde op kamp” uit van een stimulerend beleidskader ten aanzien van een eigen netwerk van jeugdverblijfplaatsen in Vlaanderen. Hiertoe formuleert het plan vijf strategische doelstellingen met name het stimuleren van (1) een kwaliteitsvol aanbod van jeugdverblijfcentra, (2) een kampvriendelijk beleidsklimaat, (3) een efficiënte gegevensverzameling, (4) een beleidsklimaat voor eigenaars van jeugdverblijven en kampterreinen en (5) informatie op maat.

Het plan vertaalt deze strategische doelstellingen verder in een aantal – vaak zeer vage – operationele doelstellingen.

Voor de strategische doelstelling gericht op het vereenvoudigen en integreren van het beleid ten aanzien van eigenaars van jeugdverblijven en kampterreinen vermeldt het plan bijvoorbeeld volgende acties:

1. het opstarten van overleg tussen de ministeries van ruimtelijke ordening, toerisme en jeugd;
2. het zoeken naar consensus over een maatschappelijk gesteunde visie over de ruimtelijke inplanting van jeugdverblijfplaatsen;
3. de evaluatie van het sectoraal BPA voor zonevreemde jeugd- en sportinfrastructuur;
4. de uitwerking door de minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening van een beleidsinstrument om bestaande problematische zonevreemdheid van jeugdverblijven op korte termijn aan te pakken.

- [5] **Stimulerend beleid jeugdverblijven.** De Raad ondersteunt de intentie om werk te maken van een stimulerend beleidskader voor jeugdverblijven en kampen. Een belangrijk knelpunt blijkt de zonevreemde jeugdinfrastructuur te zijn. De Raad erkent de noodzaak om meer rechtszekerheid te bieden aan de eigenaars. De Raad meent evenwel dat hierbij voldoende rekening moet gehouden worden met de goede ruimtelijke ordening, met de ruimtelijke draagkracht en met de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Daarom moeten ad hoc oplossingen (o.a. sectorale BPA's) vermeden worden. De Raad benadrukt het belang van het zoeken naar een globale (op niveau Vlaanderen) en structurele oplossing, uitgaande van de ontwikkeling van een maatschappelijk gesteunde visie en ingebed in het ruimtelijke planningsproces (cf. proces golfsterreinen, crossterreinen).

3. Beleidsrotonde “mobiliteit”

[6] **Situering.** Het voorontwerp Vlaams jeugdbeleidsplan 2006-2009 gaat onder hoofdstuk 16 in op “de beleidsrotonde mobiliteit”. Mobiliteit is niet alleen een basisrecht, dat een voorwaarde vormt voor de vervulling van andere rechten zoals het recht op onderwijs, het recht op sport, ontspanning, cultuur, een veilige woonomgeving. Mobiliteit betekent voor kinderen en jongeren echter ook “bewegingsvrijheid” in de publieke ruimte. Hun mobiliteit hangt dus samen met onafhankelijkheid en het uitbouwen van sociale relaties.

Het voorontwerp van het tweede jeugdbeleidsplan formuleert op vlak van mobiliteit drie strategische doelstellingen: (1) meer autonome mobiliteit, (2) meer duurzame mobiliteit en (3) veiligere mobiliteit. Enkel de strategische doelstelling inzake veiligere mobiliteit wordt verder vertaald naar operationele doelstellingen, namelijk:

1. de Vlaamse Regering maakt werk van veilige en kwaliteitsvolle weginfrastructuur voor iedereen, met bijzondere aandacht voor fiets- en voetpaden;
2. de Vlaamse Regering maakt werk van de verdere uitbouw van het openbaar vervoer;
3. de Vlaamse Regering ontwikkelt de nodige initiatieven om de vaardigheid van kinderen en jongeren in het verkeer te verhogen;
4. de Vlaamse Regering werkt aan een maatschappelijk verantwoord rijgedrag;
5. de Vlaamse overheid blijft investeren in ordehandhaving, om het verkeersveiligheidsbeleid sluitend te maken;
6. de Vlaamse Regering zorgt, samen met lokale en provinciale besturen, voor een grotere betrokkenheid van kinderen en jongeren bij het mobiliteitsbeleid;
7. de Vlaamse overheid biedt verkeersslachtoffers en hun omgeving een zorgzame, integrale en efficiënte ondersteuning.

[7] **Strategische doelstellingen.** De doelstellingen van het jeugdbeleidsplan sluiten nauw aan bij de formuleringen in de beleidsnota mobiliteit en bij het (ontwerp-) mobiliteitsplan Vlaanderen. In beide documenten staan basismobiliteit en verkeersveiligheid centraal. De Raad sluit zich dan ook aan bij de verschillende strategische doelstellingen, maar wijst erop dat enkele belangrijke stappen (acties) reeds ondernomen zijn of in uitvoering zijn. Het betreft onder meer de instelling van zone 30 rond schoolomgevingen, het wegwerken van zwarte punten en de uitbouw van het bovenlokaal fietsroutenetwerk.

De Raad wijst op de onderlinge samenhang tussen de drie strategische doelstellingen. Indien de verkeersveiligheid verbetert, zal automatisch de autonomie van kinderen en jongeren vergroten. Ouders zullen immers met meer vertrouwen hun kinderen op straat laten spelen, naar de school laten fietsen, enz. Dit zal dan weer tot gevolg hebben dat kinderen en jongeren optimaler kunnen gebruik maken van “duurzame” vervoermiddelen (te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer).

De Raad stelt vast dat de operationele doelstellingen verder worden vertaald in concrete acties. Volgende acties zijn lovenswaardig:

1. de Vlaamse overheid moedigt scholen en gemeentebesturen aan om schoolbereikbaarheids- en schoolvervoerplannen op te stellen;
2. de Vlaamse overheid bestudeert de haalbaarheid van een uitbreiding van het aanbod aan collectief vervoer, vooral 's avonds, 's nachts en in weekends;
3. de Vlaamse overheid onderzoekt zinvolheid en haalbaarheid van de introductie van het TOV-biljet (combinatieticket taxi-openbaar vervoer);
4. de Vlaamse overheid ontwikkelt projecten met het oog op de sensibilisering van kinderen en/of de sensibilisering van volwassenen met betrekking tot de zwakke positie van kinderen in het verkeer;
5. de Vlaamse overheid realiseert een inhaaloperatie voor de aanleg van veilige fietspaden, conform het regeerakkoord;
6. de Vlaamse overheid voert gerichte sensibiliseringscampagnes over veilig rijgedrag en het gebruik van duurzame vervoersalternatieven.

[8] **Duurzame mobiliteit.** Eén van de drie strategische doelstellingen betreft het stimuleren van meer duurzame mobiliteit. De Vlaamse overheid bevordert de autonomie van kinderen en jongeren in het verkeer. Het voorontwerp jeugdbeleidsplan gaat hierbij uit van het “STOP-principe”. Dit houdt in dat de overheid de jeugd zal aansporen om in volgorde van voorkeur te kiezen voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Privé-autovervoer. Volgens het voorontwerp zal deze voorkeurshiërarchie ook ten goede komen aan de nagestreefde autonomie in het mobiliteitsgebeuren.

De Raad verwijst naar het Mobiliteitsplan Vlaanderen, dat het te voeren mobiliteitsbeleid uitdrukkelijk plaatst in een kader van duurzame ontwikkeling. De MiNa-Raad heeft dit

steeds ondersteund.² Met het oog op een duurzame samenleving is mobiliteit immers één van de prioritaire maatschappelijke systemen waarvoor een fundamentele vernieuwing of transitie zich opdringt. Essentiële kenmerken van duurzame ontwikkeling als beleidscontext zijn o.m. het in acht nemen van een langetermijnbenadering en het streven naar samenhang en synergie tussen economische, sociale en milieukundige bezorgdheden. Ook voor het beleidsdomein mobiliteit leidt duurzame ontwikkeling tot een aantal langetermijndoelstellingen op economisch, sociaal en milieukundig vlak.

Duurzame mobiliteit betekent dus veel meer dan het hanteren van het STOP-principe. Bovendien zou de Raad veeleer uitgaan van het STO-principe. Het betreft een stimulerend beleid ten aanzien van Stappen, Trappen en Openbaar vervoer. Het privé-autovervoer moet actief ontmoedigd worden, ook voor de doelgroep jongeren.

Ten slotte betreurt de Raad dat voor de strategische doelstelling “duurzame mobiliteit” het voorontwerp jeugdbeleidsplan noch concrete operationele doelstellingen, noch concrete acties formuleert.

[9] **Trage Wegen.** In het kader van de beleidsrotonde “mobiliteit” – en ook voor de rotonde “op kamp” en de rotonde “ruimte” – vraagt de Raad aandacht voor het thema van trage wegen. Onder de noemer trage wegen vallen onder meer buurtwegen, veldwegels, kerkwegels, jaagpaden, vroegere treinbeddingen en bospaden, welke afgescheiden zijn van het autowegennet. Het herwaarderen van netwerken van trage wegen biedt heel wat mogelijkheden inzake veilige mobiliteit (veilig naar school, veilig op kamp, droppings), recreatief medegebruik, op verkenning gaan. Het promoten van het gebruik van trage wegen past daarmee volledig binnen het STO(P)-principe en biedt kansen voor de verbetering van de verkeersveiligheid. Bovendien lopen reeds enkele projecten vanuit jeugdbewegingen waarbij eigen acties worden opgezet rond trage wegen (inventariseren, openstellen, zwerfvuil opruimen, verfraaien met groen). De Raad is van mening dat het jeugdbeleidsplan hierop zou moeten inspelen door strategische doelstellingen en concrete acties voor het gebruik van trage wegen op te nemen.

2) Milieu- en Natuurraad voor Vlaanderen. Advies van 4 december 2003 over het Mobiliteitsplan Vlaanderen. 2003|69.

4. Beleidsrotonde “ruimte”

[10] **Situering.** Onder de beleidsrotonde “ruimte” komen talrijke beleidsdomeinen aan bod die invloed hebben op de kwaliteit en de omvang van de beschikbare ruimte voor kinderen en jongeren met name het ruimtelijk beleid, het woonbeleid, het plattelandsbeleid, het stedenbeleid, het milieu- en natuurbeleid, het mobiliteitsbeleid.

Het voorontwerp jeugdbeleidsplan formuleert volgende vijf strategische doelstellingen:

1. de Vlaamse overheid stimuleert onderzoek en monitoring van de voorzieningen en de behoeften van kinderen en jongeren in het brede ruimtebeleid,
2. de Vlaamse overheid bestendigt of initieert structurele samenwerking tussen het beleidsdomein jeugd en de beleidsdomeinen ruimtelijke ordening, stedenbeleid, milieubeleid, bos- en natuurbeleid, woonbeleid en plattelandsbeleid;
3. de Vlaamse overheid ontwikkelt in het brede ruimtebeleid vormen van formele en informele participatie van kinderen en jongeren in de verschillende besluitvormingsprocedures;
4. de Vlaamse overheid verhoogt het aanbod van de woon-, leef- en speelruimten voor kinderen en jongeren;
5. de Vlaamse overheid zal de verschillende actoren inlichten over bestaande mogelijkheden in het ruimtebeleid (zoals bijvoorbeeld jongvolwassen wegwijs maken in de woningproblematiek en een digitaal overzicht van de speelbossen opstellen en actualiseren).

Hierna wordt ingegaan op de volgende drie strategische doelstellingen: de samenwerking jeugdbeleid en ruimtebeleid, de participatie in het ruimtebeleid en het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving.

4.1. Samenwerking jeugdbeleid en ruimtebeleid

[11] **Samenwerking jeugdbeleid en ruimtebeleid.** Onder de strategische doelstelling van het ondersteunen van structurele samenwerking tussen het beleidsdomein jeugd en de beleidsdomeinen ruimtelijke ordening, stedenbeleid, milieubeleid, bos- en natuurbeleid, woonbeleid en plattelandsbeleid voorziet het voorontwerp jeugdbeleidsplan zes operationele doelstellingen:

1. de opbouw van deskundigheid bij het Steunpunt Jeugd, de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en andere actoren;
2. het besteden van voldoende aandacht voor een geïntegreerde doelgroepenbenadering binnen de opleiding ruimtelijke ordening;
3. het beter aansluiten van architecturale en vormgevingsaspecten van de openbare infrastructuur en de open ruimte bij de leefwereld van kinderen en jongeren;
4. het concretiseren en opvolgen van de afspraken jeugd en ruimtelijke ordening gemaakt tijdens de ontmoetingsdagen “ruim bekeken”;
5. een vertegenwoordiging van het agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassen binnen Vlacoro;
6. het bekrachtigen en uitvoeren van het Charter voor jeugd, natuur en bos.

[12] **Geïntegreerde doelgroepenbenadering.** Het voorontwerp jeugdbeleidsplan stelt dat de Vlaamse overheid er dient voor te zorgen dat binnen de opleiding ruimtelijke ordening uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan een “geïntegreerde doelgroepenbenadering”.

De Raad staat er positief tegenover dat in de opleiding ruimtelijke ordening – alsook in andere opleidingen – uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan de specifieke noden van kinderen en jongeren.

De Raad wenst er echter ook op te wijzen dat de opleidingen tevens gericht moeten worden op de beleidsverantwoordelijken bij de overheid zelf (zoals bijvoorbeeld de gemeentelijke dienst voor ruimtelijke planning).

De Raad stelt vast dat dit concept van “geïntegreerde doelgroepenbenadering” op een zeer specifieke manier wordt ingevuld in het plan. Volgens het plan houdt een geïntegreerde doelgroepenbenadering in dat de open ruimte op een zodanige wijze wordt ingericht dat iedereen er zich thuis voelt: recreanten en werkenden, jongeren en ouderen, enz. Op die wijze wordt, volgens het plan, vermeden dat in de schaarse open ruimte steeds nieuwe exclusieve ruimte moet ingericht worden voor specifieke doelgroepen. Bij de geïntegreerde doelgroepenbenadering dienen de expliciete noden van kinderen en jongeren te worden meegenomen. Dergelijke filosofie moet – nog steeds volgens het plan – leiden tot meer informele speelruimte.

De Raad wijst erop dat het concept van “gebiedsgericht geïntegreerd beleid” reeds volop ingang heeft gevonden in het ruimtelijk beleid en het milieu- en natuurbeleid. Bij een geïntegreerde gebiedsgerichte benadering wordt een doorgedreven afstemming nagestreefd tussen diverse beleidsdomeinen zoals milieu, ruimtelijke ordening, mobiliteit, landbouw en natuur, waarbij alle beleidsdomeinen als gelijkwaardiger partners worden beschouwd. Een gebiedsgerichte en doelgroepgerichte benadering zal in veel gevallen goed kunnen samengaan en zelfs versterkend werken. Maar in geval van strijdigheid is de Raad van oordeel dat een gebiedsgerichte benadering vanuit ruimtelijk standpunt voorrang moet krijgen.

- [13] **Vertegenwoordiging Vlacoro.** Het voorontwerp jeugdbeleidsplan vraagt naar een vertegenwoordiging van het agentschap “sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen” binnen Vlacoro.

De Raad staat in het algemeen positief ten aanzien van een betere vertegenwoordiging van de jeugd in de diverse overleg- en adviesprocessen. Naast een vertegenwoordiger voor jeugd in Vlacoro zou volgens de Raad ook vertegenwoordiging in de Gecoro’s wenselijk kunnen zijn. Tal van concrete beslissingen situeren zich veelal op gemeentelijk niveau.

Ten slotte verwijst de Raad naar het voorontwerp van decreet houdende oprichting van de strategische adviesraad ruimtelijke ordening (SARO). Artikel 4 van dit decreet bepaalt de samenstelling van deze strategische adviesraad. Namens het maatschappelijk middenveld kunnen in het SARO vertegenwoordigers worden benoemd van organisaties die maatschappelijke belangen behartigen in de sectoren met ruimtebehoeften. Naast de sectoren economie, leefmilieu en natuur, landbouw, enz. vermeldt het decreet ook de sector “jeugd en sport”. Een uitvoeringsbesluit zal de uiteindelijke samenstelling van het SARO vastleggen.

- [14] **Charter voor jeugd, natuur en bos.** Het voorontwerp jeugdbeleidsplan vraagt de bekrachtiging en de uitvoering van het Charter voor jeugd, natuur en bos. Dit Charter werd op 7 juli 2004 afgesloten tussen de toenmalige minister van Leefmilieu, de afdeling Natuur, de afdeling Bos en Groen, de afdeling Milieu- en Natuurbeleid, de Vlaamse Jeugdtraad, Natuurpunt en het Steunpunt Jeugd.

De Raad ondersteunt de vraag naar de bekrachtiging en de uitvoering van het Charter voor jeugd, natuur en bos. De Raad erkent dit charter als een waardevol initiatief voor het creëren van meer kansen voor natuurbeleving door jongeren via jeugdrecreatie in natuurgebieden en bossen.

De Raad heeft wel bedenkingen bij de concrete accenten die hieromtrent gelegd worden in het voorontwerp jeugdbeleidsplan. Zo gaat het plan wat betreft dit charter onder meer uit van het ontwikkelen van een methodologie voor het bepalen van natuur- en bosgebieden die in aanmerking komen om in te spelen en van het engagement van het agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen. Het betreft hier evenwel nieuwe ele-

menten die momenteel niet opgenomen zijn in het Charter. De Raad meent dat – indien eventueel aanpassingen noodzakelijk zijn aan het Charter – dit veeleer dient te gebeuren in onderling overleg met alle betrokken partijen en dit niet dient “opgedragen” te worden via het jeugdbeleidsplan.

4.2. Participatie in ruimtebeleid

- [15] **Participatie in ruimtebeleid.** Het voorontwerp jeugdbeleidsplan voorziet onder de noemer “participatie in het ruimtebeleid” tal van formele en informele participatievormen van kinderen en jongeren in diverse besluitvormingsprocessen zoals de betrokkenheid van jongeren en kinderen bij de inspraak in centrumsteden, het sluiten van beheersovereenkomsten met de sociale huisvestingsmaatschappijen en de goedkeuring van stadsvernieuwingsprojecten.

Ook wat betreft de herziening van de regelgeving en de ontwikkeling van een visie omtrent spelende jeugd in bos en natuur gaat het voorontwerpplan uit van overleg met de jeugdsector. De Raad heeft evenwel bedenkingen bij de invulling van de concrete finaliteit van dit overleg. Zo zal dit proces – volgens het voorontwerp jeugdbeleidsplan – er toe moeten leiden dat jeugdrecreatie als *“een vorm van zachte extensieve recreatie wordt omschreven”* en dat *“de multifunctionele benadering van bossen en het concept van speelzone wordt opgenomen in de natuurregelgeving”*. De Raad wijst erop dat in functie van de eigenheid en de kwaliteit van de natuur- en bosgebieden een gebiedsspecifieke invulling dient te gebeuren van de mogelijkheden inzake jeugdrecreatie in bossen en natuurgebieden. Dit dient in overleg te gebeuren met de betrokken eigenaar of beheerder. De finaliteit van de ontwikkeling van een visie over “spelende jeugd in bos en natuur” kan dan ook niet ingegeven zijn door het beogen van het onvoorwaardelijk omschrijven van jeugdrecreatie als “zachte extensieve recreatie” maar wel door het maximaal zoeken naar ontwikkelingsmogelijkheden inzake jeugdrecreatie, dit rekening houdend met de ruimtelijke draagkracht en specifieke mogelijkheden van het gebied. Wat betreft het voorstel inzake opname van de multifunctionele benadering van bossen en van speelzones in de natuurwetgeving verwijst de Raad tevens naar paragraaf 17.

Ten slotte pleit het voorontwerpplan er voor dat het Agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen wordt opgenomen als een vaste onderhandelings- en gesprekspartner bij de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Concreet betekent dit onder meer dat de jeugdsector een ruimtelijke ontwikkelingsvisie omtrent kinderen en jongeren uitwerkt ter voorbereiding van het RSV tegen 2007. Tevens pleit het plan voor onderzoek naar het gebruik van RUP's en BPA's voor zonevreemde jeugdinfrastructuur. Dit laatste is een welgekend knelpunt en verdient een snelle oplossing. Vele jeugdbewegingen en jeugdverenigingen worden immers met deze problematiek van zonevreemdheid geconfronteerd. De concrete actie zal echter vanuit het beleidsdomein ruimtelijke ordening moeten genomen worden (zie paragraaf 5 van dit advies).

4.3. Verhogen van kwaliteit leefomgeving

- [16] **Verhogen van kwaliteit leefomgeving.** Het voorontwerp jeugdbeleidsplan gaat ervan uit dat de Vlaamse overheid het aanbod én de kwaliteit van de woon-, leef- en speelruimten voor kinderen en jongeren verhoogt.

Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat de Vlaamse overheid de oppervlakte **speelbossen en andere groene speelruimte** uitbreidt.

1. De administratie Leefmilieu en Natuur dient hiertoe een inventarisatie op te maken van de mogelijke uitbreiding van speelruimte, onder meer ten behoeve van de afbakening van speelszones in (bos)beheersplannen.
2. Tevens dient de Vlaamse overheid de jeugdsector te betrekken in het planningsproces van de opmaak van natuurrichtplannen en zal voor natuurgebieden met een beschermd statuut steeds het nut van een speelzone afwegen ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor de aanwezige natuurwaarden.
3. Ten slotte vraagt het plan de uitwerking van een duidelijke en eenduidige regeling over de toegankelijkheid van bossen en natuurgebieden.

De Vlaamse overheid wenst tevens een kwalitatieve omgeving te creëren door de veiligheid van de omgeving te verbeteren. Jeugdvoorzieningen moeten (bij voorkeur) op goed bereikbare, veilige plaatsen ingeplant worden.

- [17] **Meer dan alleen speelbossen.** De Raad ondersteunt de vraag naar meer speelruimte voor kinderen en jongeren. De Raad betreurt evenwel dat het voorontwerp jeugdbeleidsplan deze problematiek verengt tot de vraag naar meer speelbossen.

De vraag mag niet beperkt blijven tot geïsoleerde spelerreinen (speelbossen). Aandacht moet tevens gaan naar het ontdekken van ander “buitengebied” dan bossen en natuurreervaten en naar de uitbreiding van de groene ruimte in het algemeen. Een brede visie gestoeld op een geïntegreerde ruimtelijke aanpak – die uitgaat van de jeugd als medegebruiker van de publieke ruimte – is wenselijk. Uit een grootschalige onderzoek bij de Vlaamse jeugd (het zogenaamde Kliksons-onderzoek) in 2004 bleek onder meer dat naast de nood aan grote “open ruimte structuren” voor jongeren ook een vraag is naar meer groen dicht bij huis. Er zijn te weinig open grasvelden, pleinen, tuinen, parken, bossen en plekjes om rond te hangen. Uit deze enquête bleek dat de grootste problemen inzake ruimte voor jeugd (o.a. gebrek aan speelruimte en groen, verkeersonveiligheid) zich concentreren in de steden.

De platformtekst “jeugd en ruimte” die naar aanleiding van deze enquête werd opgesteld, beklemtoont de vraag van jongeren naar meer plaats in het publieke domein. Concrete aandachtspunten zijn onder meer de afstemming van stadsvernieuwingsprojecten op de jeugd, meer stadsbossen en meer stedelijk groen, het integreren van jeugdrecreatie in deze groene stedelijke zones, het maximaal invullen van het concept van recreatief mede-

gebruik. Daarbij merkt de Raad op dat het niet enkel een kwestie is van kwantiteit, maar ook van kwaliteit. Meervoudig ruimtegebruik waarbij de gedifferentieerde gebiedseigen mogelijkheden maximaal worden benut, zal op de meest optimale manier ruimte voor jongeren creëren. Dat houdt ook in dat bepaalde hinderlijke vormen van recreatief gebruik worden uitgesloten.